

[סגור חלון](#)

צמיחת המשק היא בשורה רעה

הצמיחה שמשקי כול העולם מתפארים בה היא, באופן פרדוקסלי, בשורות רעות לעובדים ולשוק התעסוקה

שלמה מיטל 19/9/10

הקושי להעריך את טיב הנתונים הכלכליים שמתפרסמים ואת משמעותם מלמד שהמשבר הכלכלי הגלובלי הותיר את שוק ההון ושוק העבודה במצב של אי-וודאות ועצבנות. לאחרונה פורסם כי קרן המטבע הבינ"ל (IMF) העלתה את תחזית הצמיחה הכלכלית הגלובלית של 2010 ל-4.6 אחוז (לעומת תחזית של 2.5 אחוז ל-2010 לפני שנה). לכאורה נתון טוב, בפועל מדובר בבעיה ואפילו בשורה רעה עבור שוק התעסוקה.

ע"פ ההגדרה, שיעור הגידול בתמ"ג שווה בדיוק לשיעור הגידול בפריון העבודה ועוד שיעור הגידול במספר המועסקים. בעבר, בתקופת האטה כלכלית, ברוב הארצות לרבות ישראל, פריון העבודה ירד. עם זאת, מעסיקים נמנעו מלפטר עובדים, ביודעם שיצטרכו עובדים אלו בתקופת היציאה מהמיתון. במשבר הגלובלי הנוכחי, אין המצב כך. נכון להיום, מעסיקים שמיהרו לפטר בתחילת המשבר עובדים, אינם אצים להגדיל את מספר המועסקים בעת ההתאוששות, משום שאין בהם עוד צורך, בגלל העלייה המרשימה בפריון העבודה בעולם.

נכון להיום, הגידול בתמ"ג בעולם נובע מגידול בתפוקה לעובד, ולא מהגידול במספר העובדים ועל כך ניתן ללמוד מהנתונים: ב-2010, ע"פ תחזית שפרסם המלכ"ר האמריקני קונפרנס בורד, פריון העבודה בסין יגדל ב-7.7 אחוז והתמ"ג יגדל בכ-8 אחוז. לכן, מספר המועסקים יגדל ב-0.3 אחוז בלבד ולמעשה, אפס. כך גם בארה"ב.

ברבעון השני של 2010 צמחה התפוקה בכ-3.7 אחוז (קצב שנתי), הישג מרשים. אך עבור העובדים מדובר בבשורה רעה מפני שמספר המועסקים לא גדל בכלל—כל הגידול בתפוקה נבע מגידול בפריון העבודה.

לפי השבועון אקונומיסט, קיימת מגמה ארוכת טווח בארצות המערב, בה התעסוקה במשרות הדורשות מיומנות והשכלה התחילה לרדת, בין השאר, בגלל טכנולוגיה, בה בעת שהתעסוקה במשרות שכר-מינימום גדלה. לאחרונה ביקרתי במפעל בצפון הארץ, בקיבוץ להבות הבשן. מנכ"ל המפעל הציג רובוט חדש, שיחליף מספר פועלים. פועלים אלו יועברו לתפקידים אחרים, הוא הסביר. אולם אין לדעת כיצד ינהגו מנהלים במפעלים אחרים בעקבות השיפור בטכנולוגיה והכנסת רובוטים.

כאמור, שוב הבלבול בין בשורה רעה לטובה - פריון העבודה יעלה, בעזרת העמקת ההון אך עבור העובדים מדובר במכת מחץ. המיכון והמחשוב מחליפים אותם.

בארה"ב, הנשיא אובמה עומד לחוות תבוסה קשה בבחירות בנובמבר, בגלל פרדוקס התעסוקה – התמ"ג גדל, התעסוקה לא. האמריקני המצוי לא מתפרנס מתמ"ג אלא משכר ותעסוקה וכך גם בישראל. עבור העובדים בישראל, המסר ברור – המאבק על מקומות העבודה בעתיד יהיה חריף מאד, ולכן יש לנווט היטב את רכישת הידע, המקצוע והמיומנות, ולהחליפם במהירות בהתאם לשינויים בשוק. מלחמת הישרדות שתיאר דרווין בטבע עוברת כעת לשוק העבודה.

עוד שאלה היא מהיכן יבוא הביקוש לעובדים החדשים המצטרפים לשוק העבודה.

שלמה מיטל הוא עמית מחקר בכיר במוסד נאמן בטכניון